

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 17. október 2018

38. tölublað | 12. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

ROLEX

OYSTER PERPETUAL
DATEJUST 41

MICHELSEN
ÚRSMÍÐIR

Laugavegur 15 - 101 Reykjavík
511 1900 - www.michelsen.is

Launakostnaður sumra fyrirtækja gæti aukist um allt að 150 prósent ef fallist verður á kröfur Starfsgreinasambands Íslands um krónutöluhækkunar og styttri vinnuviku án launaskerðingar. Heildarmánaðarlaun hópferðabílstjóra myndu hækka í tæpa 1,1 milljón króna. Framkvæmdastjóri SA segir það kraftaverk ef það tekst að viðhalda núverandi lífskjörum. » 6-7

Krefjast yfir 100 prósent launahækkana

»2
GAMMA keypti fyrir 270 milljónir í útbóði WOW

Tveir sjóðir GAMMA fjárfestu fyrir 2 milljónir evra í skuldabréfaútbóði félagsins. Samkvæmt yfirliti frá Pareto keyptu íslenskir aðilar um 37 prósent af útgáfunni. Gagnaherbergi opnað í London og unnið að því að fá inn fjárfesta sem hluthafa.

»4
Lítill virkni dregur úr mætti markaðarins

Erlendar fjárfestingar og gengisveiking hafa orðið til þess að draga úr vægi innlendra hlutabréfa í eignasafni lífeyrissjóðanna. Lækkað um þrjár prósentur frá ársbyrjun 2016.

»10
Versti skatturinn

„Á mannamáli þýðir því bankaskatturinn minni ávöxtun á sparifé og hærri vexti til folks og fyrirtækja,“ segir Konráð S. Guðjónsson, hagfræðingur Viðskiptaráðs, í aðsendri grein.

FRÉTTABLAÐIÐ/EYÞÓR

Sjónmælingar eru okkar fag

Tímappantanir í síma:

Optical Studio í Smáralind, 5288500
Optical Studio í Keflavík, 4213811
Optical Studio í Leifstöð, 4250500

Optical Studio
SMÁRALIND • LEIFSTÖÐ • KEFLAVÍK

Attestor hefur selt hátt í 4 prósentu hlut frá því í vor. FRÉTTABLAÐIÐ/EYÞÓR

Attestor selur og Eaton Vance kaupir í Arion

Breski vognarsjóðurinn Attestor Capital seldi um 0,3 prósentu eignarhlut í Arion banka í síðasta mánuði og fór í lok mánaðarins með 8,58 prósentu hlut í bankanum. Sjóðurinn hefur selt hátt í 0,9 prósent af hlutafé bankans eftir að bankinn var skráður á hlutabréfamarkaði í júní. Attestor Capital hefur haldið áfram að minnka hlut sinn það sem af er þessum mánuði, samkvæmt heimildum Markaðarinn.

Sjóðir á vegum bandaríska eignastýringarfirmatækisins Eaton Vance Management juku litillega við hlut sinn í Arion banka í september og áttu í lok mánaðarins samanlagt 1,78 prósentu hlut, samkvæmt lista yfir stærstu hluthafa bankans. Til samanburðar nam samanlagður hlutur sjóðanna 1,64 prósentum í lok ágúst og um 1,2 prósentum í kjölfar skráningar bankans.

8%

er hækkun á verði hlutabréfa í Arion banka frá því í útboði bankans í júní síðastliðnum.

Attestor Capital hefur unnið markvisst að því að minnka hlut sinn í bankanum á undanförmum mánuðum en vognarsjóðurinn hefur selt hátt í 3,9 prósent af hlutafé bankans frá því í vor.

Hlutabréfaferð Arion banka nam 81,2 krónum á hlut við lokun markaða í gær og var um 8,3 prósentum hærra en í útboði bankans þegar Kaupping og Attestor seldu um 29 prósentu hlut á genginu 75 fyrir samtals um 39 milljarða króna. – kj

MARKAÐURINN

ÚTGÁFUFLÉLAG 365 miðlar ehf., Skafthlíð 24, 105 Reykjavík, sími 512 5800

Netfang ritstjorn@markadurinn.is | Sími 512 5800

Ritstjóri Hördur Eðgisson hordur@frettabladid.is

Ábyrgðarmaður Kristín Þorsteinsdóttir

Netfang auglýsingagæðlar auglysingar@frettabladid.is Veffang frettabladid.is

GAMMA með um 270 milljónir í útboði WOW

Tveir sjóðir GAMMA fjárfestu fyrir 2 milljónir evra í skuldabréfaútboði félagsins. Samkvæmt yfirliti frá Pareto keyptu íslenskir aðilar um 37 prósent af útgáfunni. Gagnaherbergi opnað í London og unnið að því að fá inn fjárfesta sem hluthafa.

Tveir fjárfestingarsjóðir í stýringu GAMMA Capital Management voru á meðal þeirra sem tóku þátt í skuldabréfaútboði WOW air sem lauk um miðjan síðasta mánuð. Sjóðirnir GAMMA: Credit Fund og GAMMA: Total Return Fund fjárfestu þannig fyrir samanlagt tvær milljónir evra, jafnvirði rúmlega 270 milljóna króna, í útboðinu. Þetta kemur fram í gögnum frá Bloomberg-upplýsingaveitunni sem Markaðurinn hefur undir höndum.

Ekki liggja fyrir staðfestar upplýsingar um aðra þátttakendur í útboðinu, sem norska verðbréfafyrirtækið Pareto Securities hafði yfirumsjón með, en WOW air tryggði sér fjárfestingunni um samtals 60 milljónir evra, jafnvirði 8 milljarða króna.

Samkvæmt yfirliti frá Pareto, sem Markaðurinn hefur undir höndum, voru íslenskir aðilar með um 37 prósent af heildarfjárfestingunni í skuldabréfaútgáfunni, eða sem nemur 22 milljónum evra. Bandarískir fjárfestar keyptu hins vegar um fjórðunginn, fjárfestar frá Norðurlöndum voru með samanlagt um 19 prósent af útgáfunni á meðan afgangurinn – um 19 prósent – var seldur til annarra fjárfesta í Evrópu. Samkvæmt heimildum Markaðarinn tóku engir einkafjárfestar þátt í skuldabréfaútgáfunni.

Fjárfestingarsjóðurinn GAMMA: Credit Fund, sem er með um 8 milljarða króna í stýringu, keypti fyrir 1,8 milljónir evra í útboðinu á meðan GAMMA: Total Return Fund, sem er með um 2,4 milljarða í stýringu, fjárfesti hins vegar aðeins fyrir 200 þúsund evrur. Se lítið til stærstu eigna GAMMA: Credit Fund í lok september þá kemst fjárfestingin í skuldabréfaútgáfu WOW air ekki á lista yfir tíu stærstu eignir sjóðsins.

Gagnaherbergi opnað

Skúli Mogensen, forstjóri og eini hluthafi WOW air, hefur að undanförmum, ásamt alþjóðlegum fjárfestingarbankanum, unnið að undirbúningi þess að fá erlenda fjárfesta inn sem nýja hluthafa að félaginu í lokuðu útboði (e. private placement) og í tengslum við þau áform var opnað sérstakt gagnaherbergi í London í liðnum mánuði, samkvæmt heimildum Markaðarinn. Á meðal þeirra sem eru Skúla einnig innan handar í þeirri vinnu eru Fossar verðbréfa-markaðir og þá er ráðgert að sér-

Skúli Mogensen, forstjóri WOW air, en veiking krónunnar hefur komið félaginu vel á sama tíma og oliuverð hefur hækkað mikið. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON

14%

nemur hækkun oliuverðs frá því að útboð WOW air hófst um miðjan ágúst.

fræðingar frá bandaríska fjárfestingarbankanum Citi muni bættist í þann hóp. Fossar, sem hafa undanfarið verið leiðandi í að hafa milligöngu um kaup erlendra sjóða í skráðum verðbréfum á Íslandi, voru á meðal ráðgjafa WOW air í nýafstöðnu skuldabréfaútboði.

Þá hefur Skúli sagt að hann stefni að skráningu hlutabréfa félagsins á markað innan 12 til 18 mánaða, bæði héraðs og erlendis. Hefur WOW air ráðið Arion banka og Arctica Finance til að hefja undirbúning að skráningunni. Í viðtali sem birtist við Skúla í Financial Times í síðasta mánuði sagðist hann áforma að sækja sér 200 til 300 milljónir Bandaríkjadala með því að selja allt að helming hlutafjár í félaginu í slíku hlutafjárútbóði.

Gæti þýtt 3 prósentu samdrátt Rekstrarmhverfi WOW air, eins og margra annarra evrópskra flugfélaga, hefur versnað til muna undanfarið, einkum vegna mikillar

samkeppni og hækkandi oliuverðs, en sem dæmi hefur heimsmarkaðsverð á Brent-hráolliu hækkad um 14 prósent frá því að skuldabréfaútboð flugfélagsins hófst um miðjan ágúst. Á móti kemur að snörrp gengisveikning krónunnar á síðustu mánuðum, ekki hvað síst gagnvart Bandaríkjadala, hefur komið WOW air vel enda eru tekjur þess að langstærstum hluta í erlendum gjaldeyri á meðan launakostnaðurinn er nánast einungis í íslenskum krónum.

Á meðal helstu niðurstæðna sviðsmyndargreiningar sem stjórnmöld unnu í lok sumars vegna mögulegra áfala í rekstri WOW air, og Markaðurinn greindi frá í síðustu viku, var að gjaldþrot félagsins gæti þýtt að landsframleiðsla dragist saman um tvö til þrjú prósent og gengi krónunnar veiktist um allt að 13 prósent á næsta ári. Til samanburðar spá Hagstofa Íslands og Seðlabankinn 2,7 prósentu hagvexti á næsta ári.

Í grunnsviðsmýnd greiningarinnar var einnig gert ráð fyrir því að mögulegt fall WOW air gæti leitt til þess að útlutningur dragist saman um tíu prósent á næsta ári, verðbólga hækkad um þrjú prósentu-stig og færi þannig upp í hátt í sex prósent og um 1.400 manns bættust á atvinnuleysisráð. Til samanburðar voru ríflega 4.500 manns atvinnulausir hér á landi í lok ágúst-mánaðar. hordur@frettabladid.is

Þarf kraftaverk til að spá Sýnar rætist

Greinendur ráðgjafarfirmatækisins Capacent telja að „ekkert annað en kraftaverk“ þurfi til þess að afkoma Sýnar í ár verði í samræmi við áætlanir stjórnenda þess. Þeir hafa lækkað verðmat sitt á fjölmörgu- og fjarskiptafélaginu um 10,5 prósent og meta nú gengi hlutabréfa félagsins á 68,3 krónur á hlut.

Stjórnendur Sýnar gera ráð fyrir að EBITDA félagsins – afkoma fyrir afskriftir, fjármagnsliði og skatta – verði á bilinu 4 til 4,4 milljarðar króna í ár. Til samanburðar var EBITDA Sýnar 1.436 milljónir króna á fyrri hluta ársins en 1.518 milljónir króna sé leiðrétt fyrir einkisþis-kostnað sem féll einkum til vegna kaupa félagsins á helstu eignum 365 miðla.

Stefán Sigurðsson, forstjóri Sýnar.

6,1%

er gengislækkun hlutabréfa í Sýn síðustu þrjú mánuði.

Í verðmati Capacent, sem Markaðurinn hefur undir höndum, segjast sérfræðingar ráðgjafarfirmatækisins ekki ætla að biða eftir kraftaverki, heldur hafi þeir lækkað

rekstrarspá sína fyrir félagið. Gera þeir ráð fyrir að EBITDA Sýnar verði 3.372 milljónir króna í ár eða um 3,6 milljarðar króna sé lítið fram hjá einkisþis-kostnaði.

Þeir benda þó á að einkisþis-kostnaður vegna kaupanna hafi farið stigminkandi með hverjum ársfjórðungi og utlit sé fyrir að hann verði brátt óverulegur.

Stjórnendur Sýnar hafa sagst reikna með að samlegð af kaupum félagsins á eignum 365 miðla verði um 1,0 til 1,1 milljarðar króna og að henni verði náð á næsta ári. Capacent spár því hins vegar að markmiðið náist ekki fyrr en árið 2020. Þá gerir ráðgjafarfirmatækið ráð fyrir að takmarki Sýnar um 5 milljarða króna EBITDA verði náð árið 2021 í stað 2020. – kj

RAFMÓTORAR

SCANVER 588 80 40
EHF www.scanver.is

GÍRAR - FÆRIBÖND - RAFMÓTORAR - LEGUR

OKKAR SÝN Á LÚXUS

Volvo XC90 AWD er skandínavískur lúxus.
Rómaður snertiskjárninn, mögnuð sætin,
há sætisstaðan og einstök veghæðin
endurspegla sænska natni við smáatriði.
Aflið og mýktin ásamt einstöku öryggi,
Volvo öryggi, sýna vel sænska snilli
bílahönnuða Volvo.

SJÖ SÆTA
LEÐURINNRETTING
VÉLARHITARI MEÐ TÍMASTILLI
RAFDRIFIN OPNUN Á AFTURHLERA
NÁLÆGDARSKYNJARI AÐ FRAMAN OG AFTAN
VERÐ FRÁ 8.990.000 KR

KOMDU Í BRIMBORG OG REYNSLUAKTU
VOLVO XC90 AWD

Öruggur staður til að vera á

Brimborg Reykjavík
Bíldshöfða 6 · Sími 515 7000

Brimborg Akureyri
Tryggvabraut 5 · Sími 515 7050

volvocars.is

Lítill virkni háir hlutabréfamarkaðinum

Sókn lífeyrissjóða erlendis er skynsamleg en hefur skilið eftir tómarúm á íslenska hlutabréfamarkaðinum. Lítill velta hjá stórum fjárfestum bjargar verömyndun skráðra félaga í Kauphöllinni að mati hagfræðings en vísitölusjóðir og skattaafslættir geta örvað viðskipti.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Vægi innlendra hlutabréfa í eignasafni lífeyrissjóðanna hefur minnkað töluvert í takt við aukna fjárfestingu sjóðanna erlendis og gengisveikingu krónunnar. Stærð lífeyrissjóðanna á íslenska hlutabréfamarkaðinum í bland við litla veltu sjóðanna getur hins vegar leitt til bjögunar í verömyndun.

Frá ársbyrjun 2016 hefur vægi innlendra hlutabréfa í eignasafni lífeyrissjóðanna minnkað úr tæplega 13 prósentum í 9,9 prósent. Á sama tíma hefur hlutfall erlendra eigna farið úr rúmlega 22 prósentum í 26 prósent. Eign lífeyrissjóðanna í innlendum hlutabréfum og hlutdeildarskrifteinum nam 518 milljónum í ágúst en í krónum talið hefur hún ekki verið lægri frá því í desember 2014.

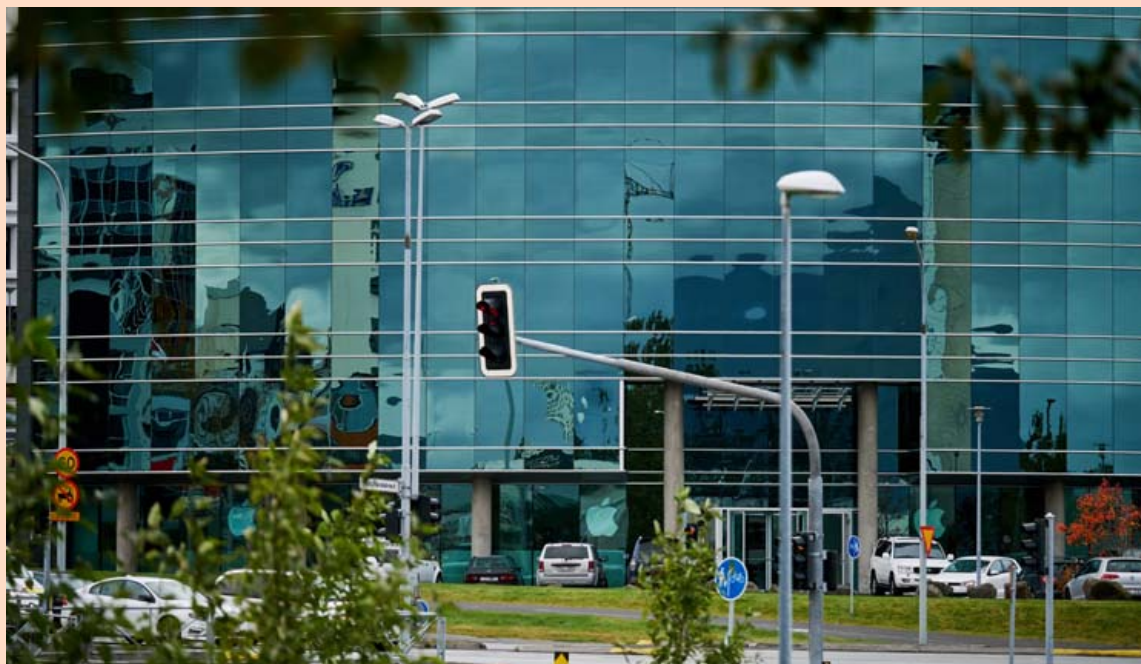
„Þetta hefur veruleg áhrif og að einhverju leyti erum við að sjá að eignamarkaðir hafa verið daufrir vegna þess að lífeyrissjóðirnir hafa einblint á að fjárfesta erlendis í meiri mæli og lána sjálfir beint til fasteignakaupa,“ segir Ásgeir Jónsson, deildarforseti Hagfræðideildar Háskóla Íslands, í samtali við Markaðinn.

Ásgeir bendir á að fjárfestingar sjóðanna erlendis séu ekki eina skýringin á minnkandi vægi innlendra hlutabréfa. „Hlutfallið verður fyrir töluverum áhrifum af genginu. Gengið hefur verið að veikjast á síðustu 1-2 árum og hefur leitt til hækkunar á vægi erlendra eigna,“ segir Ásgeir. „Það hefur líka áhrif þegar stór félög eins og Icelandair, sem lífeyrissjóðirnir eiga mikið í, lækka mikið í verði. Á sama tíma hefur verið hækkun á erlendum eignamörkuðum.“

Bjögud verömyndun

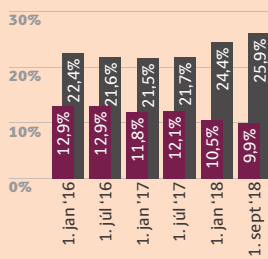
Kristrún Frostadóttir, aðalhafgræðingur Kviku banka, segir óumdeilt að lífeyrissjóðirnir þurfi að fjárfesta erlendis í meira mæli.

„Þetta er þeirra leið til að ná fram eignadreifingu. Ef þú hugsar um þá sem geyma peninga sína í lífeyrissjóðum þá er um þriðjungur af neyslukörfu þeirra í ellinni innfluttar vörur og því er ekki óeðlilegt að þeir eigi erlendar eignir sem því nemur. Þess vegna hefur verið mælt með því að þeir fari út og ég held að það séu allir sammála um það,“ segir Kristrún.

Aðalhafgræðingur Kviku banka segir að fjárfesting lífeyrissjóða í vísitölusjóðum geti bætt virkni íslenska hlutabréfamarkaðarins. FRÉTTABLAÐID/ANTON BRINK

Vægi innlendra og erlendra hlutabréfa

Hins vegar sé áhyggjuefni hversu lítill velta sé á íslenska hlutabréfamarkaðinum og hvernig það bjagi verömyndun hlutabréfa.

„Eðli málsins samkvæmt hreyfa sjóðirnir sig sjaldnar á markaðinum enda er fjárfestingarstærðin til lengri tíma en hjá flestum öðrum fjárfestum. Þeir eru ekki jafn kvikir,“ segir Kristrún. „Hins vegar eiga þeir nú þegar stóran bita af markaðinum og eru þá komnir í þá stöðu að ef skráðu fyrirtæki gengur illa, þá sitja þeir fastir.“

Lítill virkni getur að sögn Krist-

Við erum að sjá að eignamarkaðir hafa verið daufrir vegna þess að lífeyrissjóðir einblína á að fjárfesta erlendis.

Ásgeir Jónsson hagfræðingur

rúnar leitt til þess að fáir aðilar geti hreyft markaðinn óeðlilega mikið og geri það að verkum að hlutabréfaferið þróist ekki alltaf í takt við undirliggjandi aðstæður.

„Þetta er að minnu mati alvarleg þróun. Hlutabréfaferið á að endurspeglar grunnatriði í rekstri fyrirtækis og þess vegna skiptir máli að verömyndun sé rétt á markaði og verð á hlutabréfum bregðist eðlilega við breytingum í rekstri. Félag getur verið að skila ágætis uppgjöri en það stendur í stað á markaði vegna þess að það er enginn kaupandi.“

Þá segir Kristrún að erlent eignasafni lífeyrissjóðanna í íslenskum krónum hafi hækkað vegna gengisveikingar krónunnar á síðustu mánuðum. Það geti minnkað þrýsting á sjóðina að fjárfesta erlendis.

Í lok ágúst námu erlendar eignir

sjóðanna um 1.070 milljónum og jukust þær um tæplega 110 milljarða á fyrstu átta mánuðum ársins.

Stjórnmöld skoði skattaafslátt

Ásgeir segir að skoða þurfi leiðir til að fá fleiri almenna fjárfesta á hlutabréfamarkaðinn Íslandi. Þeir hafi verið hikandi við að setja pening í hlutabréf eftir hrun.

„Það má segja að fasteignir hafi tekið við af hlutabréfum sem sparnaðarleifi fyrir smærri fjárfesta. Smærri aðilar hafa tekið fremur lítinn þátt í hlutabréfamarkaðinum á síðustu árum sem er öflugt við það sem hefur gerst erlendis þar sem vísitölusjóðir hafa verið mjög umsvifamiklir. Auk þess er ekki svo mikill frjáls sparnaður á Íslandi, að hluta til vegna þess hversu há iögöld til lífeyrissjóðanna eru orðin. Það má velta fyrir sér leiuðum til þess að draga almenning aftur að markaðinum. Hlutabréfamarkaðinum var komið af stað á sínum tíma með skattaafslætti á tíunda áratugnum. Það var stefna sem heppnaðist vel og það má velta fyrir sér hvort nú megi beita sama svipuðum aðferðum.“

Vísitölusjóðir auki virkni

Kristrún segir að ein leið til þess að auka virkni á íslenska hlutabréfamarkaðinum sé í gegnum vísitölusjóði. Vísitölusjóðir beita hlutlausri eignastýringu sem þýðir að sjóðirnir eiga hlutabréf í því sem næst sömu hlutföllum og eru í þeirri vísitölu sem miðað er við. Vísitalan er vegin miðað við markaðsverðmæti þannig að ef fyrirtæki hækkar á verði þarf vísitölusjóðurinn að aðlaga eignasafnið eftir því.

„Erlendis eru vísitölusjóðir algengir en ekki hér heima. Þeir laga sig eftir breytingum á markaði. Veltan eykst því vísitölusjóðurinn þarf að aðlaga sig eftir hreyfingum á markaðinum. Fjárfesting lífeyrissjóða í vísitölusjóðum gæti bætt virkni markaðarins því hann væri kvikari ef það væri hærra hlutfall fjármagns í svo sjóðum og verömyndunin betri.“

Unnt að nota símann sem greiðslukort

Landsbankinn verður fyrsti bankinn á Íslandi og þriðja fjármálafrirtækið í Evrópu til að innleiða nýja greiðslulausn VISA sem felur í sér að hægt verður að greiða fyrir vörur og þjónustu með símanum einum og sér. Töluverð reynsla er af þessari lausn í Bandaríkjunum.

„Með því að ná í kortaappið getur þú notað símann alveg eins og þú sért með kortið í hendinni um allan heim,“ segir Lilja Björk Einarsdóttir, bankastjóri Landsbankans, í samtali við Markaðinn, en hún hefur sjálf prófað appið undanfarnar vikur. „Þetta getur einfaldað lífið á margvíslegan hátt, til dæmis þegar maður fer út að hlaupa og skilur veskið eftir heima.“

Kortaappið var gert aðgengilegt í Google Play Store í byrjun október og er nú í prófunum. Skrá þarf kortaupplýsingar í appið en óþarfi er að opna appið til að greiða. Einungis

Lilja Björk Einarsdóttir, bankastjóri Landsbankans. FRÉTTABLAÐID/EYÞÓR

þarf að opna símann og leggja hann að posanum. Bremur sekúndum eftir að færslan fer í gegn fær viðkomandi tilkynningu um viðskiptin í símann. Lilja Björk segir að Landsbankinn hafi sett stafræna þróun í forgang og að samstarfið við VISA komi sér vel í þeim efnum.

Þetta getur einfaldað lífið á margvíslegan hátt, til dæmis þegar maður fer út að hlaupa og skilur veskið eftir heima.

Lilja Björk Einarsdóttir bankastjóri

„Við sláum nokkrar flugur í einu höggi með því að vera í samstarfi við stórt fyrirtæki sem sér um þróun og útbreiðslu á alþjóðavísu. Þá getum við nýtt hönnuði og þróunarteymi okkar í önnur stafræn verkefni. Eftir að við innleiddum nýtt grunnkerfi í fyrra höfum við gætt að aukinn kraft í að búa til stafrænar lausnir fyrir viðskiptavinum.“

Fyrst um sinn verður aðeins hægt að hláða appinu niður í Android-símum. Það verður ekki aðgengilegt í iPhone-símum fyrr en Apple opnar fyrir Apple Pay á Íslandi. – tfh

Sjónvarpsdreifikerfi fyrir hótél, gistiheimili og skip.

ÖREIND – Tengir þig við framtíðina!

Auðbrekku 3 • Kópavogur • s. 564 1660
oreind@oreind.is • www.oreind.is

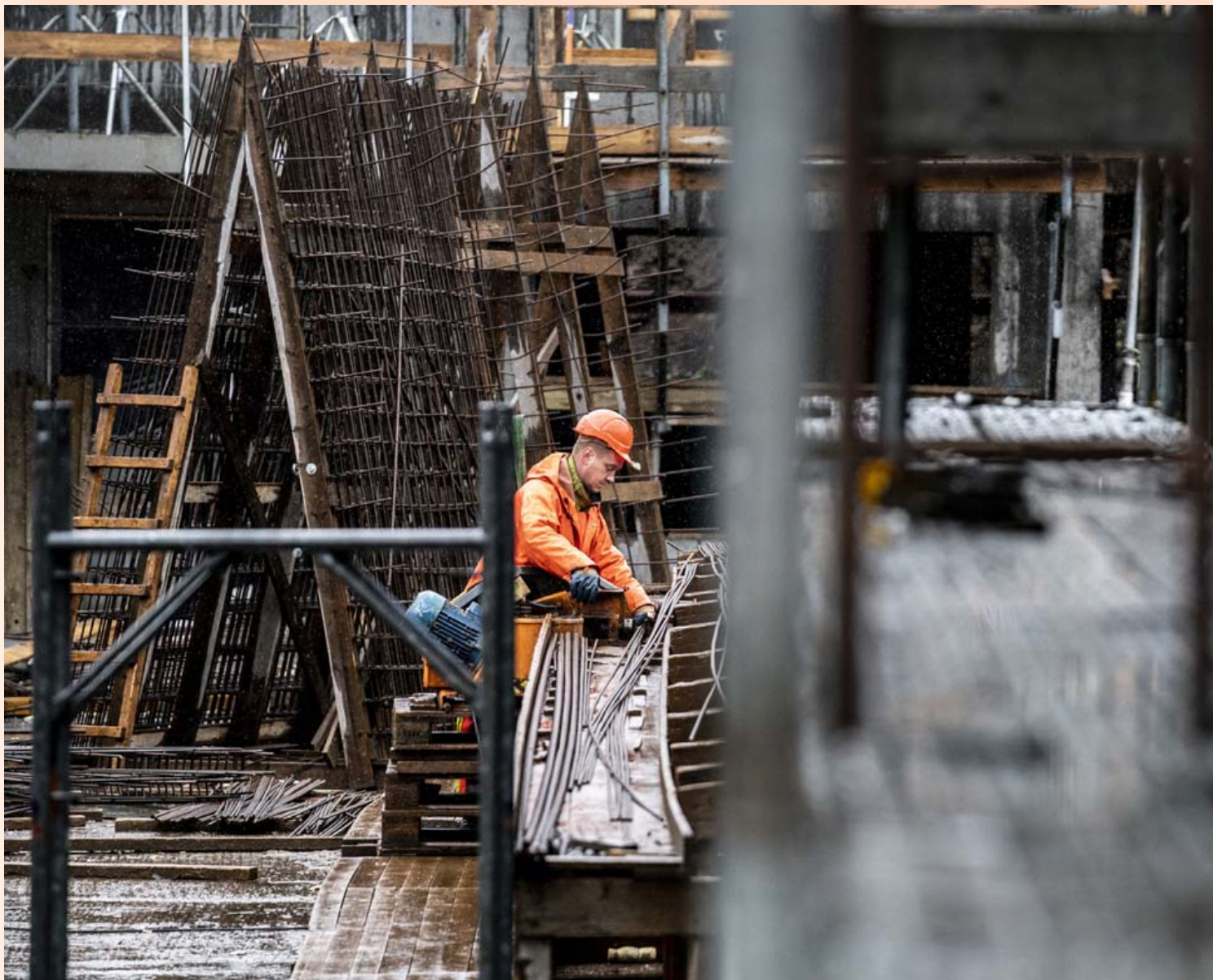
sart

Glæsileg íslensk hönnun og smíði á skrifstofuna

Fyrir Á Guðmundsson starfa íslenskir hönnuðir sem hafa þróað húsgögn og hönnunargripur sem skapa notalegt andrúmsloft. Hver hlutur ber einkenni klassískrar hönnunar en er einnig fallegur smíðisgripur sem er þægilegt að nota og sómir sér vel á skrifstofunni.

Útlit er fyrir erfiðar kjaraviðræður í vetur þegar fjöldi kjarasamninga losnar. Harður tonn er í forystumönnum launþegahreyfingarinnar og ber þeim og atvinnurekendum mikið í milli. FRÉTTABLAÐIÐ/EYÞÓR

Launakostnaður gæti meira en tvöfaldast

Launakostnaður fyrirtækja gæti aukist um allt að 150 prósent ef fallist verður á kröfur Starfsgreinasambands Íslands um krónutöluhækkanir og styttri vinnuviku án launaskerðingar. Heildarmánaðarlaun hópferðabílstjóra myndu hækka í tæpa 1,1 milljón að meðaltali á þremur árum. Framkvæmdastjóri Kynnisferða segir skærur á vinnumarkaði geta valdið hruni í ferðaþjónustunni næsta sumar.

Hörður Ægisson
hordur@frettabladid.is
Kristinn Ingi Jónsson
kristinnigi@frettabladid.is

Nái kröfur Starfsgreinasambands Íslands fram að ganga í komandi kjaraviðræðum vetrarins gæti launakostnaður sumra fyrirtækja meira en tvöfaldast og í einhverjum tilfellum aukist um allt að 150 prósent, samkvæmt útreikningum sem byggðir eru á kröfugerð samninganeftir sambandsins sem kynnt var síðastliðinn miðvikudag.

Þannig myndu kröfur sambandsins um krónutöluhækkanir og styttri vinnuviku án launaskerðingar meðal annars leiða til þess að heildarmánaðarlaun hópferðabílstjóra innan Eflingar færu úr að meðaltali 545 þúsund krónum í rúmar 1.080 þúsund krónur á þremur árum og hækkuðu þannig um 98 prósent. Launahækkun ófaglærðra starfsmanna á veitingahúsum, sem vinna á tólf tíma vöktum, gæti jafnframt numið allt að 150 prósentum, svo annað dæmi

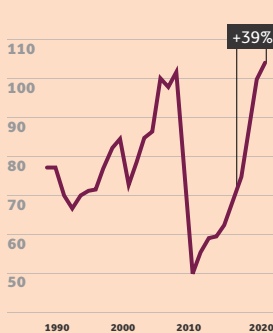
sé tekið, ef fallist verður á kröfur Starfsgreinasambandsins.

„Ef launahækkunarverða óeðlilega miklar munum við áfram þurfa að halda að okkur höndum, skera niður framboð enn meira og fækka fólki,“ segir Björn Ragnarsón, framkvæmdastjóri Kynnisferða, sem telur ekki innistæðu í atvinnulífnum fyrir miklum hækkunum á launum. „Slíkt myndi bara skila sér út í verðlagið í formi verðbólgu. Hver er þá tilgangurinn með launahækkunum?“

Halldór Benjamín Þorbergsson, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins, segir alla tapa ef verkalyðsfélög ganga of langt í kröfum sínum. „Afleiðingarnar verða vaxandi verðbólga, veikari króna og minni kaupmáttur launa,“ segir hann.

Útlit er fyrir erfiðar kjaraviðræður á almennum vinnumarkaði í vetur en fjöldi kjarasamninga losnar um áramótin. Harður tonn er í forystumönnum launþegahreyfingarinnar sem hafa sumir hverjir sagt að „frostavetur“ sé fram undan verði ekki gripið til réttlegra aðgerða. Er þá ekki aðeins krafist krónutöluhækkana launa heldur er

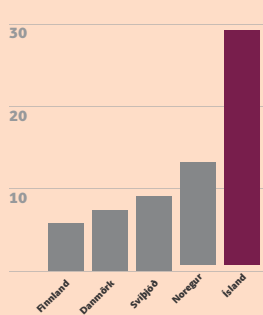
▮ Raungengi á mælikvarða launa
% vísitala – 100 árið 2005

jafnframt kallað eftir því, til dæmis af hálfu VR, að verðtryggingin verði afnumin, vextir lækkaðir og húsnæðisliðurinn tekinn út úr vísitölu neysluverðs.

Starfsgreinasambandið og VR hafa sjálf ekki lagt mat á hvað kröfur þeirra kunni að kosta atvinnurekendur.

▮ Launakostnaður á starfandi
% uppsafnaður kostnaður frá 2015-2018

Minna svigrúm en síðast

Til samanburðar við fyrirliggjandi kröfur stéttarfélaga landsins upp á yfir hundrað prósent launahækkunar á næstu þremur árum telur Gylfi Zoega, hagfræðiprófessor og nefndarmaður í peningastefnu-nefnd Íslands, að svigrúmið til hækkananna sé um fjögur prósent á ári

98%

yri hækkan heildarlauna hópferðabílstjóra ef kröfur SGS ná fram að ganga.

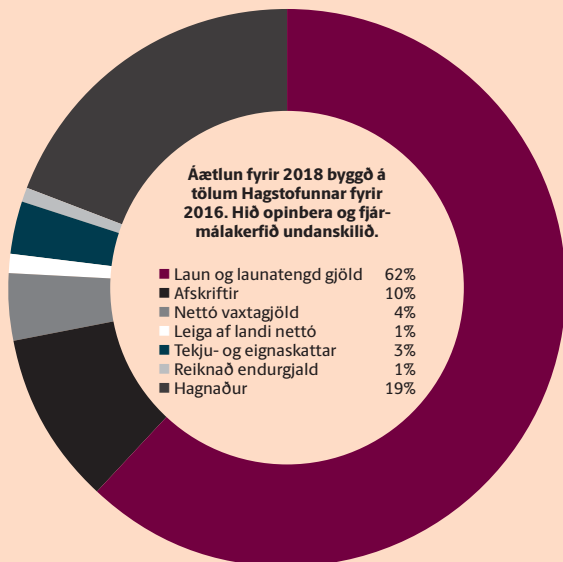
55%

er hækkan raungengis á mælikvarða launa frá fyrri hluta árs 2015 til fyrri árs-helmings 2018.

ef markmiðið sé að viðhalda stöðugleika í efnahagslífinu. Í nýlegri skýrslu sem Gylfi vann fyrir forsætisráðuneytið segir hann umrætt svigrúm minna nú en í síðustu kjarasamningum Samtaka atvinnulífsins og Alþýðusambands Íslands sem undirritaðir voru árið 2015.

„Við kjarasamninga í haust skiptir

Skipting verðmætasköpunar atvinnulífsins

Launahlutfallið hvergi hærra innan OECD

Hlutfall launa af verðmætasköpun atvinnulífsins nemur ríflega 62 prósentum og er það hæsta hér á landi á meðal OECD-riklöndum. Það þýðir að hvergi innan aðildarríkjanna OECD rennur stærri hluti þess virðisauka, sem verður til við atvinnustarfsemi, til launþega en á Íslandi.

Í nýlegri skýrslu Gyfja Zoega hagfræðiprófessors er tekið fram að umrætt hlutfall sé nú nálægt hápunktí árunna fyrir hrun sem bendir til þess að hagnaður sé ekki mikill í sögulegu samhengi.

Verg þáttatekjur atvinnulífsins, sem eru hér skilgreindar sem verg landsframleiðsla, fyrir utan hið opinbera og fjármálakerfið, að frádregnum óbeinum sköttum, skiptast í laun og fjármagn.

Miðað við tölur Hagstofu Íslands má gera ráð fyrir að hlutfall launa og launatengdra gjalda af vergum þáttatekjum fari yfir 62 prósent hér á landi í ár en til samanburðar er launahlutfallið um 59 prósent í Svíþjóð, 57 prósent í Kanada og 40 prósent á Grikklandi, svo fáein dæmi séu tekin.

Hlutfall fjármagnsins, það sem fyrirtæki hafa til ráðstöfunar til meðal annars greiðslu vaxta, tekjuskatta og afskrifta, er sem því nemur minna eða tæplega 37 prósent hér á landi. Bendir hærra launahlutfall til þess að launagreiðslur séu að aukast hraðar en arðsemi rekstrar og hlutur fyrirtækja í virðisaukanum fari því samhlíða minnkandi.

Björn Snæbjörnsson, formaður Starfsgreinasambands Íslands.

Halldór Benjamín Þorbergsson, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins.

stefnt að styttingu vinnuvikunnar í 32 stundir án launaskerðingar á samningstímanum. Útreikningar leiða í ljós að slík stytting fæli í sér um fjórðungshækkun á timakaupi og álagsgreiðslum í dagvinnu, vaktavinnu og yfirvinnu og sömu launahækkun fyrir starfsfólk í hlutastarfi. Á sama tíma myndi yfirvinnutímum launafólks fjölga um 34 á mánuði og yfirvinnugreiðslur allra nema hlutfólks þannig aukast sem nemur fækkun dagvinnutíma.

Afleiðingarnar yrðu meðal annars þær að heildarmánaðarlaun starfsfólks í lægsta launaflokki myndu hækka úr líölega 267 þúsund krónum í rúmar 616 þúsund krónur að meðaltali á þremur árum. Hækkunin næmi nánar tiltekið 131 prósent.

Hvað varðar heildarlaun almenns iðnverkfólks í sama launaflokki, en það fékk að jafnaði greiddar 20 yfirvinnustundir á mánuði í fyrra, myndu kröfur Starfsgreinasambandsins leiða til þess að þau hækkuðu úr 375 þúsund krónum í ríflega

809 þúsund krónum að meðaltali. Hækkunin yrði um 116 prósent.

Því til viðbótar krefst Starfsgreinasambandið þess að vinnuskylda í vaktavinnu verði 80 prósent af vinnutíma dagvinnufólks og fyrir það verði greidd full laun. Felur það í sér 25 prósent hækkun timakaups og þar með vaktalags þeirra sem starfa á vöktum en áætlað er að um 15 prósent félagsmanna Starfsgreinasambandsins vinna vaktavinnu. Fleiri yfirvinnutimar vaktavinnufólks, sem nemur fækkun dagvinnustunda, myndu vitaskuld auka launakostnaðinn enn frekar.

Kröfur sambandsins fælu þannig í sér, svo dæmi sé tekið, að heildarlaun ófaglærðra starfsmanna á veitingahúsum myndu hækka að meðaltali úr 365 þúsund krónum í ríflega 902 þúsund krónur. Er það kauphækkun upp á allt að 150 prósent.

Þess ber að geta að í kröfugerð sinni áskilur Starfsgreinasambandið sér rétt til þess að gera frekari kröfur gagnvart Samtökum atvinnulífsins innan einstakra starfsgreina. Þær kröfur eru ekki enn komnar fram.

Gæti haft alvarleg áhrif

Björn bendir á að launaskrið undanfarinna ára hafi verið um meira hér á landi en í helstu nágrannabjörgum okkar. Á meðan hériendur launakostnaður hafi hækkað um tugi prósent í evrum nemi hækkunin til að mynda fáeinum prósentum í Noregi.

„Boðaður hækkanir leggjast ekki vel í okkur. Það verður að segjast,“ nefnir hann og bendir á að ef veturinn verði átakamikill á vinnu- markaði, eins og sumir verkalýðsleiðtogar hafi boðað, geti það haft

Dæmi um launahækkunir samkvæmt kröfugerð SGS

Forsendur: Starfsfólk í fullu starfi sem skilar 173,3 dagvinnustundum á mánuði. Allir launaflokkar og starfsaldursþrep hækka um 158.265 kr. á mánuði. Mánaðarlaun dagvinnutími styttytt um 34,7 stundir, úr 173,33 í 138,66. Gleiddum yfirvinnustundum fjölga samsvarandi.

Heildarmánaðarlaun í lægsta launaflokki

	2018		Krafa SGS		Hækkun
	Einingar	Mánaun	Einingar	Mánaun	
Byrjunarlaun	173,3	266.735	138,7	425.000	59%
Yfirvinna	0	0	34,7	191.443	72%
Laun samtals		266.735		616.443	131%

Heildarmánaðarlaun almenns iðnverkfólks í lægsta launaflokki

	2018		Krafa SGS		Hækkun
	Einingar	Mánaun	Einingar	Mánaun	
Hæsta aldursþrep		272.261		430.526	58%
Önnur regluleg laun	7%	19.058	7%	30.137	58%
Yfirvinna	20	56.549	55	305.709	441%
Óregluleg laun		27.226		43.053	58%
Laun samtals		375.094		809.424	116%

Heildarmánaðarlaun hópbifreiðastjóra

	2018		Krafa SGS		Hækkun
	Einingar	Mánaun	Einingar	Mánaun	
Hæsta aldursþrep		300.681		458.946	53%
Önnur regluleg laun	27%	81.184	27%	123.915	53%
Yfirvinna	36	112.413		421.214	275%
Óregluleg laun	17%	51.116	17%	78.021	53%
Laun samtals		545.393		1.082.096	98%

Heildarmánaðarlaun ófaglærðra á veitingahúsum á vakt frá 12-24

	2018		Krafa SGS		Hækkun
	Einingar	Mánaun	Einingar	Mánaun	
Byrjunarlaun	173	270.390	111	428.655	59%
Vaktaalag	26%	69.994	18%	77.957	11%
Yfirvinna	9	24.334	71	395.423	1525%
Laun samtals		364.718		902.053	147%

Likir launahækkunum við ofveiði

Ef miklar og almennar launahækkunir yrðu á næstu mánuðum sem skertu samkeppnisstöðu ferðaþjónustunnar svo mikið að erlendum ferðamönnum tæki að fækka mætti líkja þá við þegar Íslendingar ofnýttu fiskistofna á liðnum áratugum. Þá væri verið að gera út á orðspor og vinsældir landsins sem ferðamannastaðar og afla tekna til skamms tíma en forna um leið tekjum og velferði í framtíðinni.

Gyfja Zoega hagfræðiprófessor.

Þetta er á meðal þess sem fram kemur í nýlegri skýrslu Gyfja Zoega hagfræðiprófessors. Gyfja segir í skýrslunni, sem unnin var að beiðni forsætisráðuneytisins, að ákvörðun um hækkun launa í næstu kjarasamningum líkist um margt ákvörðun um nýtingu endurnýjanlegra náttúruauðlinda.

„Í sjávarútvegi er unnt að auka afli til skamms tíma en slíkt getur haft í för með sér minni afli í framtíðinni, þó að svo þurfi ekki alltaf að vera,“ segir Gyfja og heldur áfram:

„Núverandi góðáreið byggist að verulegu leyti á tekjum ferðaþjónustu. Ef laun eru hækkuð mikið þá er unnt til skamms tíma að hækka verð á þjónustu til ferðamanna en hættan er sú að þá taki þeim að fækka þegar þeim blóskrar verð á innlendri þjónustu.

Þannig má líta á orðspor landsins sem ferðamannastaðar sem auðlind sem hægt er að ofnýta með of háu verðlagi,“ segir í skýrslu Gyfja.

alvarleg áhrif á ferðaþjónustuna. „Ef það verða einhverjar skærur á vinnu- markaði í byrjun næsta árs, til dæmis í febrúar, mars og apríl þegar bókunartímabil ferðamanna stendur sem hæst, gæti það haft þau áhrif að það yrði algjört hrun í ferðaþjónustunni næsta sumar,“ segir Björn.

Hann nefnir að ytri aðstæður hafi versnað umtalsvert að undanförunum. Ísland sé dýr áfangastaður í augum ferðamanna og þá hafi hækkanir á heimsmarkaðsverði á oliu og aukinn launakostnaður bitnað á afkomunni.

„Við höfum unnið að því undanfarið ár að hagræða í rekstri. Stór hluti af okkar vöruframboði eru dagsferðir og síðasta árið höfum við arðsemisgreint hverja einustu vöru og dregið úr framboði því sumar vöru bera sig einfaldlega ekki. Ef launakostnaður hækkar þýðir það að fleiri vörur munu ekki bera sig og þá munum við þurfa að draga saman seglin enn meira. Við getum ekki velt þessu beint út í verðlagið,“ segir Björn.

Fimm stærstu rútufyrirtæki landsins töpuðu samanlagt um 320 milljónum króna á síðasta ári en þar af nam tap stærsta fyrirtækisins, Kynniserða, 314 milljónum króna. „Við höfum verið að berjast á fullu á þessu ári við að rétta það af en það er tvísnýtt að það náist,“ nefnir Björn.

Vara við óraunhæfum kröfum

Aðspurður segir Halldór Benjamín atvinnurekendur vara við óraunhæfum kröfum verkalýðsfelaga í aðdraganda kjarasamninga.

„Efnahagslífið kólnar hratt um þessar mundir. Laun og kaupgeta almennings hafa hækkað mjög mikið síðustu þrjú ár. Það er kraftaverk ef það tekst að viðhalda núverandi lífskjörum,“ segir hann.

Halldór Benjamín nefnir að krónan hafi veikt undanfarið og minn ekki styrkjast í bráð. Verðbólga fari vaxandi vegna herra innflutningsverðs og þá standi fyrirtæki í miklum hagregingardögum í glimunni við háan launakostnað.

„Þessar aðstæður þarf að nálgast af yfirvegun og skynsemi. Okkur ber að læra af reynslunni því við höfum margt staðið í sömu sporum. Besta sóknaráætlunin er viðtæk samstæða um að viðhalda þeim mikla lífskjörum sem almennigun hefur náð fram á undanförunum árum,“ segir Halldór Benjamín.

höfudmáli að samið verði um raunhæfar hækkanir sem styðja við framkvæmd peningastefnu og stjórn ríkisfjármála þannig að áfram verði unnt að tryggja lága vexti, litla verðbólgu, áframhaldandi hagvöxt og vaxandi kaupmátt launa,“ segir í skýrslu Gyfja.

Í kröfugerð Starfsgreinasambandsins á hendur Samtökum atvinnulífsins, sem öll 19 aðildarfélög sambandsins standa að, er meðal annars krafist 425 þúsund króna lágmarks-launa við lok þriggja ára samningstíma í lok árs 2021, „að því gefnu að ekki komi til umtalsverða skattkerfisbreytinga, þannig að sköttum verði létt af lægstu launum og lægri millilaunum“, eins og það er orðað í kröfugerðinni.

Það þýðir með öðrum orðum að byrjunarlaun hækki úr tæpum 267 þúsund krónum í 425 þúsund krónur eða um rúmlega 158 þúsund krónur.

Er nefnt í formála að kröfugerðinni að forsenda þess að skrifafé verði undir kjarasamninga í vetur sé að launafólk geti framflýtt sér á dagvinnulaunum sem mæti opinberum framfærsluviðmiðum.

Fleiri yfirvinnutimar

Í kröfugerðinni er jafnframt ákvæði um að markvisst verði

Að geta talað allan daginn hentar vel

Svipmynd

Pétur Ívarsson

Pétur Ívarsson hefur starfað sem verslunarstjóri Boss búðarinnar í Kringlunni í 19 ár. Hann segir að sölumennskan í herrafratageiranum snúist um að mynda einstakt viðskiptasamband sem nær jafnvel frá einni kynslóð til annarrar.

Hver eru þín helstu áhugamál?

Hlaup er aðaláhugamál mitt. Ég reyni að hlaupa að minnsta kosti tvö maraþon á hverju ári. Þetta árið hef ég tekið þrjú; Boston, Reykjavík og núna síðast Chicago þar sem ég náði öðru sinni að fara undir þrjá tíma. Svo hef ég náð að tengja þetta áhugamál mitt við vinnuna. Ég hef til að mynda verið með þrjár fjárfellunaruppakomur í Reykjavíkumaraþoni þar sem ég einn eða fleiri hafa hlaupið heilt maraþon uppklaedd í jakkaft eða kjóla til styrktar mál-efnum tengdum börnum. Ég hef með góðri hjálp náð að safna tæpum fimm milljónum í þessi þrjú skipti.

Hvernig er morgunrutínin þín?

Ég vakna alltaf klukkan 7, geri hafragraut og egg fyrir Pop [Pétur Orra Pétursson] og geri hann klárán í skólann. Una byrjar fyrr en ég þannig að ég reyni að henda í eins og eina vél þegar grauturinn er til, fæ mér nokkra espresso og geri sjálfan mig klárán. Ég reyni yfirleitt að klára hlaupaefingar fyrir vinnu. Þá er hádegislaust fyrir ræktina eða aðra tillandi hluti.

Hvada ráðstefnu eða fyrirlestur sóttirðu síðast?

Síðasti fyrirlestur sem ég fór á var á expóinu fyrir Boston-maraþonið þar sem ég hlustaði á einhvern elitu-hlaupara. Hann fór yfir hlaupa-leiðina í þessu elsta árlega maraþonhlaupi heims sem hefur verið hlaupið í 122 skipti.

Hver er bókin sem þú ert að lesa eða last síðast?

Ég og yngsti sonurinn erum heimsstyrjaldarnórdar og skiptumst á að lesa upphátt hvor fyrir annan. Nú erum við að lesa saman um orustuna um Bretland en þar áður lásum við um innrásina í Normandi. Fyrir ári fórum við til Normandi og skoðuðum stríðsminjar frá D-degi. Síðan þá hefur það bara verið allur þakinn. Lestur bóka um stríðið og gerð flugvélamódel frá seinni stríði.

Hvada er það skemmtilegasta við starfið þitt?

Pétur segir að helsta áskorunin sé að viðhalda þeirri einstöku upplifun að koma í fallega verslunina. Fólk komi í verslanir fyrir upplifunina. FRÉTTIABLAÐIÐ/EYÞÓR

Helstu drættir

Starfsferill: Eftir grunnskóla var ég í alls konar „door-to-door“ sölumennsku, ferðaðist um landið og seldi bækur, myndbandsupptökuvél og fleira. Ég hef oft komið og gisti í flestum þorpum og bæjum landsins. Á meðan ég var í MH vann ég í Herradeild PÓ 1987 til 1990. Vann svo í Öndvegi húsgagnaverslun til 1999 en þá byrjaði ég að vinna sem verslunarstjóri í Hugo Boss og hef ég verið þar síðan.

Fjölskylduhagur: Giftur Guðrúnu Unu Valsdóttur, sérfræðingi í Landsbankanum. Við eigum þrjá syni; Viktor Orra (21) sem er í Shanghai University, Kristófer Orra (20) sem er í fjármálaverkfræði í HR og Pétur Orra (12) sem er í Valhúsaskóla.

Starfið er mjög skemmtilegt og satt best að segja hefur mér alltaf þótt og þykir enn 20 árum seinna skemmtilegt. Það er svo margt sem hægt er að telja upp eins og innkaup, þegar maður pantar fatnaðinn fyrir næsta season. Það að geta talað nánast allan daginn hentar mér vel. Ég er ekki þekktur fyrir að vera hljóðlátur. Það sem stendur þó upp úr eftir öll þessi ár er að sjá sömu viðskiptavinina aftur og aftur. Það gleður mig alltaf jafn mikið þegar ungir menn, komnir með fyrstu alvöru vinnuna sína og orðnir að fullgildum skatt-

greiðendum, koma og kaupa sin fót sjálfir. Þessa sömu straka sá ég fyrst með foreldrum sínum þegar þeir voru börn. Seinna fengu þeir stúdentsfötin og síðan fótin þegar þeir útskrifuðust úr æðra námi. Málið er að „það getur hver sem er selt hverjum sem er hvað sem er einu sinni“ en það er ekki sölumennska. Að mínu mati snýst þetta um að selja fólk aftur og aftur. Þetta er einstakt samband sem þú myndar milli þín og viðskiptavinarins og í samvinnu finnum við laun og allir græða. Þetta er það skemmtilegasta við vinnuna.

Hverjar eru helstu áskoranirnar í starfinu og rekstrarumhverfinu?

Helstu áskoranirnar í verslun í dag felast í því að viðhalda því að það sé einstök upplifun að koma í verslunina og fá að snerta vöruna og fá um hana allar þær upplýsingar sem þú sækist eftir. Boss búðin er hluti af fyrirtækinu Fötum og skóm og í öllum verslunum Fata og skóa eru starfsmenn með áralanga starfsreynslu og reynslu af innkaupum. Starfsmannavelta er mjög lítil og hafa eigendur gefið okkur starfsmönnum mjög frjálsar hendur við stjórnun hverrar deildar. Þetta er lykillinn að ánægju starfsmanna. Ég tel að ánægður starfsmaður sé lykillinn að góðum árangri og það að öllum finnst þeir vera hluti af sama liði.

Hvada breytingar sérdú fyrir þér í rekstrarumhverfinu á komandi árum?

Ég tel að þær breytingar sem hafa orðið á verslun hjá mörgum komi minna við okkur en marga aðra í sama geira því eins og ég sagði þá vill fólk enn snerta og upplifa það að koma inn í fallegar verslanir. Samt sem áður höfum við verið mjög duglegir við að kynna okkar vörur á samfélagsmiðlum og í okkar bransa

skiptir það máli. Ég er þó á þeirri skoðun að þú verðir að vera sannur á þeim vettvangi, sýna hvar þú stendur fyrir og bjóða á eins heidarlegan hátt og mögulegt er. En á samfélagsmiðlum þarf maður að vera mjög virkur að svara öllum fyrirsprungnum sem koma á öllum tímum sólarhrings. Tæknin er síðan algjör byltning þegar kemur að því að selja fólk sem býr utan höfuðborgarsvæðisins. Það hringir og spyr um vöru og kviss bang fær sendar myndir af henni á næstu sekúndu. Ég held að í framtíðinni eigi fólk eftir að forvinna meira og koma betur upplýst þegar þú verslar. Allir í öllum geirum upplifa það að fólk er búið að gügla sig upp áður en það mætir í búð, til læknis og svo framvegis.

Hvar sérdú þig eftir tíu ár?

Satt best að segja þá sé ég mig ekki vinna við annað eftir tíu ár enda hef ég mjög gaman af þessu og er frekar góður í þessu. Ég gæti þó séð mig sem einhvern sem þjáfaði upp starfsmenn og þrusaði úr hópi folks um reynslu mína af sölumennsku og líðsuppyggingu. Ég gæti jafnvel séð mig vinna við það sem áhugamálið en ekki sem aðalstarf.

Hringrásarhagkerfið og nýsköpun

Hrunn Gunnsteinsdóttir þróunarfræðingur og stjórnarformaður Tæknipróunarsjóðs

Víð erum í djúpum skit ef við gripum ekki til róttækra og viðtækra aðgerða strax og endurhugsun hvernig við neytum, hönnum, mælum, framleiðum, göngum um jörðina, skipuleggjum borgir og byggingar, færum okkur milli staða og knýjum fram orku.

Þetta er mat IPCC, Vísindanefndar Sameinuðu þjóðanna um loftslagsmál og jafnframt virtustu raddarinnar í heiminum um þennan málaflokk, og birtist í nýrri skýrslu um stöðu mála í loftslagsmálum fyrr í mánuðinum. Markmiðið er að halda hnatrænni hlýnun innan við 1,5 gráður fyrir árið 2100, miðað við hitastig fyrir tíma iðnbýltingarinnar. Ef við náum ekki þessu markmiði verða meirihátt raskanir á helstu lífferfum jarðar með ófyrirséðum afleiðingum.

„Að halda hlýnun jarðar innan við 1,5 gráður er gerlegt ef horft er til lögmála í efnafræði og eðlisfræði, en að láta þetta verða að veruleika krefst breytinga sem eiga sér ekki fordæmi í sögunni,“ segir Jim Skea, formaður IPCC vinnuhóps III. Lykilorðin til að þessar breytingar geti átt sér stað eru breitt samstarf þvert á sérgreinar, geira og stofnanir, nýsköpun, pólitískur vilji, hugarfræðingur og langtímasýn. Það er rétt að undirstrika að í þessu ákalli felast gríðarlega spennandi tækifæri til að virkja hugvit og skapa atvinnu.

Finnnum svörin hjá Finnum

Heimurinn er að færast frá því að vera línulegt hagkerfi yfir í hringrásarhagkerfi. Þetta er róttækt skref og rétt að líta til þess hverjar fyrirmyndirnar eru í þeim efnum. Eins og svo oft áður, beinist athyglið á Finnum. Þeim hefur tekist að samræma aðgerðir með breiðu samstarfi, sem við Íslendingar getum lært af.

Finnar tóku stöðumat og sögðu sem svo: Við erum litil þjóð, um það bil fimm og hálf milljón, og höfum alla burði til að umbreyta okkar

samfélagi yfir í hringrásarhagkerfi. Og við ætlum ekki bara að breyta finnsku samfélagi, heldur að setja fordæmi fyrir því að þetta sé hægt fyrir allan heiminn.

Finnnski nýsköpunarsjóðurinn Sitra er sjálfstæð, opinber stofnun. Eins konar hugveita; straumbreytir fyrir stefnumótun og hvati á vegferð Finna til að færast yfir í hringrásarhagkerfi. Fyrr á árinu fékk Sitra Circular Economy verðlaunin í flokki opinbera geirans, á vettvangi World Economic Forum og Accenture í Davos í Sviss.

Taka áhættur og ögra ástandinu

„Sitra er í stöðu til að taka áhættur og ögra óbreyttu ástandinu. Við tókum áhættu fyrir hönd opinbera og einkageirans með því að keyra tilraunaverkefni og spyrja krefjandi spurninga. Þegar vel gengur, tekur opinber og einkageiri við boltanum og framkvæmir á stærri skala. Þannig erum við leiðarljós til að skapa nýjar aðstæður,“ segir Mikko Kosonen, forseti Sitra.

Með því að fjárfesta í rannsóknunum, ráðgjöf og breiðu samstarfi, leiddi Sitra Aðgerðaáætlun um

●● Finnar tóku stöðumat og sögðu sem svo: Við erum litil þjóð, um það bil fimm og hálf milljón, og höfum alla burði til að umbreyta okkar samfélagi yfir í hringrásarhagkerfi.

hringrásarhagkerfi Finnlands 2016-2025. Að auki bjó Sitra til hugtakið og skipulagði fyrstu Hringrásarráðstefnuna árið 2017 (e. World Circular Economy Forum), í samstarfi við Norrænu ráðherranefndina, þrjú ráðuneyti í Finnlandi, Ellen MacArthur-stofnunina, Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins, Umhverfisstofnun Sameinuðu þjóðanna og aðra lykilaðila.

Fyrir 1.600 sérfræðingar og frumkvöðlar komu saman á ráðstefnunni, frá 92 löndum. Næsta ráðstefna verður haldin í Japan 22.-24. október. Í nánun samstarfi við skóla, stuðlar Sitra að því að menntun efla færni í hringrásarhagkerfinu og nú þegar stunda 60.000 nemendur í Finnlandi menntun í þeim anda. Sitra gefur líka út handbækur með

nýjum viðskiptamódelum fyrir litil og meðalstór fyrirtæki í framleiðslu-geirnum, svo fátt eitt sé nefnt.

Skýr framtíðarsýn er lykilatriði

Í dag er Sitra byggt á opinberum hlutabréfum í Nokia og hefur 30-40 milljónir evra til umráða árlega. Við erum ekki háð skammtimahugsun þeirrar ríkisstjórnar sem er við völd hverju sinni og við erum heldur ekki háð ríkisfjárlögum sem geta sveiflast frá ári. Þetta þýðir líka að við getum hugsað til lengri tíma og höfum pólitískan vilja á bak við okkur.

Hnatrænar og landmæralausar áskoranir eins og loftslagsbreytingar kalla á langtíma hugsun og skýra framtíðarsýn, nýsköpun og öflugt og oft endurhugsað samstarf milli stofnana, fyrirtækja og geira. Fyrir ríki eins og Ísland sem eru að þróa leiðir til að takast á við öru breytingar á öllum sviðum samfélagsins, og brúa bil á milli geira, eru Finnar enn og aftur innblástur.

REXTON

4x4 jeppi ársins 2018*

Birt með fyrirvara um mynd og textabreyngi.

Vélbúnaður:

- 181 hestöfl
- 420 Nm frá 1600 sn. tog
- 7,6 l í blönduðum akstri
- Dísel vél

Drifbúnaður:

- 7 þrepa sjálfskipting
- Millikassi með læsingu og lágu drifi
- 3000 kg dráttargeta

Öryggisbúnaður:

- 9 loftpúðar
- Sjálfvirk neyðarhmlun
- Byggður á grind
- Sjálfstæð fjöðrun að aftan

Stærðir:

- Lengd 4,85 metrar
- Breidd 1,96 metrar
- Hjólhaf 2,865 metrar

Komdu í Krókháls 9 og skoðu nýja verðlaunajeppann frá SsangYong.

4X4 OF THE YEAR
*AWARDED BY 4X4 MAGAZINE

Sölumenn veita upplýsingar um forpantanir

| benni.is.

Reykjavík
Krókháls 9
Sími: 590 2020

Reykjanesbær
Njarðarbraut 9
Sími: 420 3330

Bílaríki, Akureyri
Glerárgötu 36
Sími: 461 3636

Opið:
Virka daga frá 9:00 til 18:00
Laugardaga frá 12:00 til 16:00

Bíllitid
Benna
Sérfræðingar í bilum

Skotsilfur

Engin hagræðing

Það vakti nokkra athygli um helgina þegar **Katrín Jakobsdóttir** forsætisráðherra þvertók fyrir það í kvöldfréttum RÚV að til stæði að fækka starfsmönnum við sameiningu Fjármálaeftirlitsins og Seðlabankans. Flestir myndu telja að sameiningin fæli í sér umtalsverð tækifæri til hagræðingar enda eru hér á ferð tvær stórar stofnanir með samantlagt tæplega 300 starfsmenn. Um-mælli ráðherrans stínga einnig í stúf við sjónarmið Alþjóðagjaldeyrissjóðsins en sendinefnd sjóðsins hefur margsinis bent á að einn kosturinn við sameiningu stofnanna sé sú hagræðing í rekstri sem sameiningin gæti haft í för með sér.

Réttur vettvangur?

Ásgeir Jónsson, dósent í hagfræði við Háskóla Íslands, flutti athyglisvert erindi á fundi sem Heimavellir stóðu fyrir í síðustu viku. Þar benti dósentinn á að ávöxtun af útleigu íbúðarhúsnæðis væri ansi lítil hér á landi ef tillit væri tekið til hárra ríkisvaxta. Aðrir af slíkri útleigu væri talsvert lægri en í nágrennanríkjum okkar. Þannig sýndi hann fram á að leigusala stæði ekki einu sinni undir formarkostnaði fjármagns. Útreikningar Ásgeirs koma fæstum á óvart. Hins vegar er það nokkuð kómiskt að á fundi í vegum fyrirtækis sé óbeint sagt að ekki séu efnahagslegar forsendur fyrir rekstri fyrirtækisins.

Sloppinn

Eftir fjögurra ára málaferli hafa nú báðir Tchenguiz-bræðurnir fallið frá málsöknum sínum á hendur endurskoðunarfyrirtækinu Grant Thornton og **Jóhannesi Rúnari Jóhannessyni**, fyrrverandi formanni slita-stjórnar Kaupþings. Sá yngri, Robert, féll frá sinni málsókn í byrjun vikunnar, einu ári eftir að bróðir hans Vincent gerði slíkt hið sama. Jóhannesi Rúnari var að vonum létt en hann sagðist „ánægður að hafa verið hreinsaður af öllum ásökunum“. Með sátt Roberts og Kaupþings er bundinn endi á langvarandi deilur bræðrana við félagið en þær hafa kostað deilendur óheyrilegar fjárhæðir á síðustu árum.

Féþúfan Fortnite?

Björn Berg Gunnarsson
fræðslustjóri
Íslandsbanka

Vinslæsti tölvuleikur heims um þessar mundir er Fortnite. Ekki kostar að sækja leikinn og spila, en þó hafa framleiðendurnir, Epic Games, þénað

Smásölurinn Sears óskar eftir greiðslustöðvun

Smásölukeðjan Sears, sem var um skeið ein sú vinslæsta í heimalandi sínu, Bandaríkjunum, óskaði á mánudag eftir greiðslustöðvun fyrir dómi í New York. Fjárhagur keðjunnar hefur versnað hratt undanfarið ár, samhliða aukinni netverslun og breyttri hegðun neytenda, og gat hún ekki staðið í skilum með skuldir sem voru á gjalddaga í byrjun vikunnar. Stjórnendur Sears munu loka 142 af 860 verslunum sínum fyrir áramót. NORDICPHOTOS/GETTY

Versti skatturinn

Konráð S. Guðjónsson
hagræðingur
Viðskiptaráðs

Ekki er ókeypis, ekki einu sinni skattheimta hins opinbera. Enda sagði fjármálaráðherra Lóðvíks fjórtánda að hún snerist um að „...plokka gæsina þannig að sem flestar fjáðrir fáið með sem minnstu hævi“. Á Íslandi er áætlað að gæsplokk íslenska ríkisins muni nema um 800 milljörðum króna á næsta ári samkvæmt fjárlagafrumvarpi sem liggur nú fyrir Alþingi og eru þá ótaldar aðrar tekjur ríkisins og fjáðraplokk sveitarfélaganna. Fyrir þá upphæð mætti ráða rúmlega 100 þúsund meðal Íslendinga í fulla vinnu í eitt ár.

Í þessari hit er einn skattur sem áætlað er að muni skila ríkissjóði tæplega 10 milljörðum króna á næsta ári: Bankaskatturinn, eða sérstakur skattur á fjármálaframtæki, sem er 0,376% af skuldum fjár-

málfyrirtækis umfram 50 milljarða króna. Á yfirborðinu kann það að virðast saklaus skattur enda eru fjólmílar duglegir að fjalla um hagnað bankanna, þrátt fyrir þennan skatt. Eins og svo oft er málið fjari því svo einfalt enda hefur skatturinn raskandi áhrif á viðskipti og fjármálaþjónustu til landsmanna allra og er margfalt hærri en annars staðar á byggðu bóli.

Hæri vextir, minni ávöxtun

Í fyrsta lagi gerir bankaskatturinn fjármálaþjónustu dýrari vegna þess að bankastarfsemi gengur í einfaldaðri mynd út á að taka lán, t.d. innlán almennings og lána áfram. Með öðrum orðum að miðla sparifé landsmanna á sem hagkvæmastan hátt. Innlán og aðrar skuldir banka má líta á sem aðföng þeirra. Ef lagður er skattur á aðföng verða fyrirtæki yfirleitt að hækka verð eða greiða minna fyrir aðföngin.

Á mannamáli þýðir því bankaskatturinn minni ávöxtun á sparifé og hæri vexti til fólks og fyrirtækja. Þannig er einfaldlega eðli skatta. Varla liður sá dagur að ekki heyrst, með réttu, kvartað yfir því að vaxta- og lánsástandi Íslands sé of hátt. Vandfúndin er leið að því markmiði sem er jafn

beinskýtt og lækkun eða afnám bankaskatts.

Dregur úr samkeppnishæfni

Í öðru lagi eru þeir þættir sem snúa að fjármögnunarumhverfi dragbítur á samkeppnishæfni landsins. Aðgengi að fjármagni er ekki nægilega gott, umhverfið er óaðlaðandi fyrir erlenda fjárfesta og það dregur úr vörubrúnum fyrirtækja. Stjórnvöld ættu að kappkosta að leita leiða til að bæta það umhverfi og þó að bankaskatturinn sé ekki eina breytan þá hefur hann áhrif á fjármögnunarumhverfið í heild.

Neytendur borga

Í þriðja lagi skaðar skatturinn samkeppnisstöðu íslenskra fjármálaframtækja – bæði innanlands og gagnvart erlendum samkeppnisáðilum. Innanlands sjá allir dæmi þess þegar leita á að hagstæðasta íbúðaláninu. Lífeyrissjóðir bjóða að jafnaði lægri íbúðalánvexti en bankarnir sem varla er tilviljun. Íslenskir bankar eru ennfremur í samkeppni við erlenda banka t.d. um viðskipti við útlutningsfyrirtæki. Þar að auki eru landamæri innan og milli landa sífellt að mást út í fjármálaheiminum og ný tækni að ryðja sér til rúms.

Í þessu umhverfi er skatturinn ekki einungis skaðlegur sjálfum bönkunum heldur einnig neytendum sem njóta verri kjara en ella.

Rýrir ríkiseignir

Í fjórða lagi beinlínis rýrir bankaskatturinn virði bankanna og þar með ríkiseigna þar sem ríkið á meirihluta bankakerfisins og þeirra fyrirtækja sem greiða bankaskattinn. Bankaskatturinn nam t.d. um 18% af hagnaði Íslandsbanka og Landsbankans eftir skatt árið 2017. Ekki þarf mikla servíettútreikninga til að komast að þeirri óumflýjanlegu niðurstöðu að skatturinn rýrir virði bankanna um tugi milljarða króna.

Hægt væri að halda lengur áfram með þessa upptalningu, en heildarmyndin er nokkuð skýr. Það má deila um hvaða skattur ber titilinn „versti skatturinn“. Í raun hafa allir skattar einhverjar neikvæðar afleiðingar, þó þeir séu nauðsynlegir, og þessi yfirferð er dæmi um slíkt. En þegar áhrif skattsins eru jafn viðtæk og í tilfelli bankaskattsins kemst hann líklega á pall í keppinni um versta skatt á Íslandi. Sveioleis skattur skaðar hagsmuni allra landsmanna og hann ber að afnema.

jafnvirði á annað hundrað milljarða króna síðan leikurinn var gefinn út fyrir ári. Tekjurnar fást af sölu viðbóta við leikinn, sem þó hafa lítil áhrif á árangur leikmanna. Engum framleiðanda hefur áður tekist að selja sigurdansa, búninga og fleira skraut með jafn góðum árangri.

Í nýlegri bandarískri rannsókn sögðust 69% þátttakenda hafa keypt sér viðbætur við leikinn. Þetta er mun herra hlutföll en þekktist í öðrum leikjum sem leggja áherslu á kaup inni í leiknum sem helstu

tekuöflun. Eyðslan hefur að meðaltali verið um 13.000 krónur og segist þriðjungur nú kaupa viðbætur í fyrsta sinn.

En hvað ef við heimfærum þessar niðurstöður á íslensk ungmenni? Ef við gerum ráð fyrir að helmingur stráka á aldrinum 12 til 17 ára spili leikinn og 14% stelpna, sem eru sömu kynjahlutföll og vestanhafs, gætu útgjöldin verið orðin yfir 50 milljónir króna. Að sjálfsögðu eru dæmi um mun meiri eyðslu. Átta ára sonur kunningjakonu minnar eyddi 40.000 krónum, 10 ára frændi

vinnufélagi skuldfærði kort for-eldra sinna fyrir 150.000 og 13 ára drengur sagðist rogginn á dögnum hafa verið um 100.000 krónum í viðbætur fyrir leikinn.

Hérlendis sem og annars staðar hefur nokkuð verið ritað um áhyggjur foreldra af leiknum. Fyrir utan eyðsluna er hann mikill tímabjórur og segist þannig þriðjungur nemenda í bandarísku könnuninni hafa skröpað í skóla vegna hans og fimmtungur starfandi fólks skröpað í vinnu.

Þessi tilraun Epic, að laða sem

flesta að leiknum með því að gefa hann en selja svo skemmtilegar viðbætur, hefur ekki aðeins haft gríðarleg áhrif á hegðun heldur skilad að þeim góðum tekjum. Ef útgjöld leikmanna haldaðst þau sömu og mánaðarlegur notendafjöldi helst svipaður og í ágúst má reikna með að tekjur framleiðanda nemi hátt í 600 milljörðum króna næsta árið. Það slagar langleiðina í arðbærustu afþreyingarvöru sögunnar, leikinn Grand Theft Auto 5, sem þegar hefur skilað yfir 700 milljörðum króna í tekjur.

Tól með
Sissel
19. DESEMBER Í ELDBORG HÖRPU

VIKING
BRUGGHÚS

ICELANDAIR

SALA FER FRAM Á HARPA.IS/SISSEL
NÁNAR UM TÓNLEIKANA Á SENALIVE.IS/SISSEL

Sena
LIVE!

Stjórnar- maðurinn

Svæfing ekki í boði

Enn hefur ekkert komið fram sem bendir til að borgaryfirvöld ætli sér að taka alvarlega þann áfelligsdóm sem felst í Braggamálinu. Enginn kjörinn fulltrúi hefur lyft upp hendi og sagst bera ábyrgð á málinu. Borgarstjórnin sjálfur hefur horfið sjónum. Fulltrúi samstarfsflokksins var svo sendur í sjónvarpsal til að svara fyrir málið. Þrátt fyrir að það væri í raun frá því áður en hún kom til starfa. Fulltrúar annars samstarfsflokks brugðu sér í vettvangsransókn og stilltu sér ábúðarfullir upp fyrir myndavélar blaðljósmyndara með blaktandi strandstráin í forgrunni.

Uppi eru hins vegar visbendingar um að ekki dugi að þykjast ábúðarfullur einungis nú þegar Braggamálið er í hámaði. Flest virðist nefnilega benda til þess að sú fjármálaárátt sem stunduð var í því máli sé regla fremur en undantekning. Fulltrúi Pirata ætli samkvæmt því að fara í sams konar vettvangsferð í Mathöllina á Hlemmi, Perluna og til Félagsbústaða. Dæmin eru miklu fleiri. Kannski væri raunar fljótlegra að finna framkvæmd á vegum borgarinnar sem hefur verið lokið á áætlun og fara þangað í vettvangsferð. Mögulega eru slík dæmi ekki til enda er haft fyrir satt að framkvæmdir á vegum borgarinnar fari að jafnaði 60 til 90% fram úr áætlunum.

Sú fjármálaárátt sem birtist í reglulegum framúrkeyrslum við framkvæmdir á vegum borgarinnar birtist einnig í tekjuöflun, skuldastöðu og rekstrarafkomu borgarinnar. Borgin hefur aldrei nokkru sinni haft meiri tekjur, enda góðari ríkt í landinu undanfarnin ár. Samt er útsvar í hæstu lögleiðu hæðum, þjónustugjöld sömuleiðis og borgin ætlar meira að segja að greiða sér arð úr Orkuveitunni. Vætanlega til að setja enn frekari fjármuni á balið. Þrátt fyrir þetta er tap af reglubundnum rekstri borgarinnar. Skuldastaða borgarinnar er svo umfjöllunarefni út af fyrir sig, en borgarstjóra tókst að auka skuldir um 45% á síðasta kjörtímabili samhliða fordæmalausri tekjuaukningu. Braggamálið svokallaða er því ekki annað en birtingarmynd af fjármálaárátt sem viðgengist hefur til fjölda ára, og á að skoðast í því ljósi.

Því er athyglisvert að sjá forstjóra Félagsbústaða axla ábyrgð vegna framúrkeyrslu hjá sínu fyrirtæki. Sá munur er þó á að Félagsbústaðir veita raunverulega grunnþjónustu. Slíkt er ekki hægt að segja um Braggann, Mathöllina eða Perluna. Þar er um hrein gæluverkefni að ræða. Borgin er komin langt út fyrir hlutverk sitt og meirihlutinn umgengst skattfé af fádæma vanvirðingu og kæruleysi. Málið er alvarlegra en svo að boólegt sé að bíða í 30 mánuði eftir niðurstöðu innri endurskoðunar borgarinnar. Meirihlutunum á ekki að leyfast að svæfa málið.

Félag Svanhildar hagnast um 464 milljónir

Félag Svanhildar Nönnu Vigfúsdóttur fjárfestist skilaði ríflega 464 milljóna króna hagnaði í fyrra, samkvæmt nýbirtum ársreikningi félagsins, K2B fjárfestinga ehf. Til samanburðar hagnaðist félagið um rúmar 25 milljónir króna árið 2016.

Eignir félagsins námu tæplega 4,5 milljörðum króna í lok síðasta árs en á sama tíma var bókfært eigið fé þess tæpir 3,9 milljarðar króna. Langtímaskuldir K2B fjárfestinga voru rúmlega 411 milljónir króna í lok ársins og skammtímaskuldir um 51 milljón.

Svanhildur Nanna Vigfúsdóttir.

Félagið er meðal annars í hópi stærstu hluthafa í tryggingafélaginu VÍS, Kvikubanka og Kortþjónustunni. Svanhildur Nanna situr í stjórn VÍS en eiginmaður hennar, Guðmundur Örn Þorbjörnsson, er hins vegar varaformaður stjórnar Kvikubanka.

Eins og kunnugt er tók héraðs-saksóknari til skoðunar í sumar kaup hjónanna, ásamt öðrum fjárfestum, á hlutum í Skeljungi árið 2008 og færeyska olíufélaginu P/F Magn árið 2009. – Kij

13.10.2018

**Kaupmáttar-
aukningin
hefur verið mjög
mikil en að svo
stöðu er ekki hægt
að ganga lengra.**

Ágúst Torfi Hauksson,
framkvæmda-
stjóri Norð-
lenska

Verðmæti

**Hámarkaðu árangurinn þinn
og verðmæti með því að nýta þér
fjölbreytta þekkingu og viðtæka
reynslu PwC á öllum sviðum rekstrar**

Hafðu samband því þinn árangur er mikils virði.

PwC | Sími 550 5300 | www.pwc.is

PwC á Íslandi er framsækið og traust fyrirtæki sem veitir sérfræðiþjónustu á sviði fyrirtækja-skatta- og lögræðiráðgjafar, endurskoðunar og reikningsskila. Fyrirtækið er íslenskt og er hluti af alþjóðlegu neti sjálfstæðra fyrirtækja sem aðstoðar viðskiptavinum sínum við að auka verðmæti, stjórna áhættu og bæta árangur sinn.

Reykjavík | Akureyri | Reykjanesbær | Húsavík | Selfoss | Hvalsvíkurhluti

